

TEKOVE YVYPORA KUERA MAYMAYVA DERECHO KUAUKAHA

[Preamble]

(preamble missing)

Art. 1

Mayma yvypóra ou ko yvy ári iñapytl'yre ha eteicha dignidad ha derecho jeguerékope; ha ikatu rupi oikuaa añetéva ha añete'yva, iporáva ha ivaíva, tekotevẽ pehenguéicha oiko ñondivekuéra.

Art. 2

Mayma yvypóra oguereko derecho ha libertad kuéra ko Declaraciónpe oíva, ñemaña'yre mba'eichaguapa i-rúza, ipire color; kiñápa teräpa kuimba'e, iñe'ẽ, i-religiön, iñopiniön política, hetã, ha'épa mba' rerekoha, oípa yvate teräpa nahóniri sociedad ryepype, hamba'e.

Mba'eveichagua jeporavo avei ndoiók va'erã ñemañanguévo hetã situación rehe, legalmentepa mba'éicha oí, ha'épa isásopyre, oguatáva ojeheguiete, téräpa oí ambue tetã ndiv térã ipoguype.

Art. 3

Mayma tapicha oguereko derecho oikovévo, piporúvo ilibertad ha ojerrespetávo ipersona.

Art. 4

Avavépe ndojeguerekói va'erã esclavo térã tembiguái ramo; mba'eveichagua esclavitud térã tapicha jejogua ha ñevende ndaikatúl oiko.

Art. 5

Avavére ndoikova'erãi ñembosarái vai térã ñambohasa asy, humano rekore ndojojáiva.

Art. 6

Mayma yvypóra oguereko derecho ojehechakuaávo ichupe opaite handárupi ha'eha peteĩ máva leiduéra renondépe.

Art. 7

Maymavaite: peteichante léi renondépe ha oguereko, mba'eveichagua jeporavo'yre, derecho peteicha léi ñangarekóvo hese. Maymáva oguereko derecho peteicha ñeñangarekóvo hese. Maymáva oguereko derecho peteicha ñeñangarekóvo hese opaichagua jeporavo ohóvagai ko Declaración cóntrape, ha opa ñeha'ã oikóvagai jeporavorã.

Art. 8

Mayma yvypóra oguereko derecho ñangarekóvo hese hekoitépe tribunal kuéra oíva hetãme, omo'ã haguáicha ichupe umi opyrúsévagai iderecho kuéra rehe oíva constitución a léipe.

Art. 9

Avavépe ndaikatúi mbaretépe reínte ñedetene, ojegeraha preso terá ñemosẽ hetãgui.

Art. 10

Mayma yvypóra oguereko derecho, peteichapánte, ohendúvo ichupe idespáchope ha justicia ojerure haichaite, peteĩ tribunal oguatáva ojeheguiete ha oporolado apo'yva, ñemyesakãta java iderecho ha obligación huéra, ha avei ojehesa'yjórato ñembojáva hese tembiapo vai'ei cóntrape ohóva.

Art. 11

Ñembojáro peteĩ tapicháre hembiapo vai hague, oguereko derecho ñepensávo hese nda'upeichaiha, nahesakãi aja ha'eha culpable; pe ñemyesakã oido va'erã tribunalpe, ha oguereko va'erã upépe mayma garantía oikotevẽva ñedefende hagua.

Avavépe ñeñecondeva va'erãi ojapo térã ndojapói haguére peteĩ mba'endaha'éiva delito upe java, tetãpypegua léi terá tetãnguéra léipe guarã. Ñoñeme'ẽ va'erãi avei castigo pohyve léipe oívagai oiko jave delito.

Art. 12

Ndaikatúj oimeháicha reínte ojeikévo peteĩ tapicha rekovépe, hóga, hogapy térã icarta kuérpade. Naikatúi avei ojepokóntevo héra terá herakuã porãre. Mayma yvypóra oguereko derecho léi ñangarekóvo hese ko'amba'épe.

Art. 13

Mayma yvypóra oguereko derecho ou ha oheovo tetãpyre ha oiporavóvo moõoikóta peteĩ tetã ryepype.

Mayma yvypóra oguereko derecho osẽvo oimeraẽva tetãgui, taha e jepe hetãtee, ha upéi ou jevyo hetãme.

Art. 14

Ojepersegui jave ichupe, mayma tekove ikatu oho ñemo'ã hagua oimeraẽva tetãme.

Ko derecho ndaikatúi ojeporu persecución oúró justiciagui tembiapo vaikuére, térã ojehe rupi Naciones Unidas remiandu ha rembipota cóntrape.

Art. 15

Mayma yvypóra oguereko derecho hetãvo.

Avavégui ndaikatúi ojepe'a oimeháicha reínte hetã derecho oguerekóvaguí okambiávo upe hetã.

Art. 16

Kuimba'e ha kuña maymáva, omendakuaaha tiémpo guive, oguereko derecho omdávo ha omoñepyrũvo petel ogapy. Ko'ávara ndaikatúi of problema oúva raza, tetã, terã religióngui. Petelcha va'era l derecho kuéra menda reheguáva, oiko aja kupukue hikuái menda ryepype, ha evei sapyánte oñembyairõ upe imenda kuéra.

Menda ikatu oiko umi omendátava otrõ añoite petel ñe'ẽme upeverã, ojeheguiete, avave ojopy'yre ichupekuéra.

Familia ha'e sociedad apyra ha ñepyrũete, ha oguereko derecho oñangarekóvo hese sociedad ha Estado.

Art. 17

Mayma yvypóra iderecho oguerekóvo imbaèteéva, ha ha'eño háicha, ha avei ambuerkuéra ndive.

Avavégui ndojepe'a va'erãi oimeháicha reinte imbáe teéva.

Art. 18

Mayma yvypóra oguereko derecho oñemonguévo ojeheguiete, iñaka, inconciencia ha ireligión he'i háicha ichupe. Ko deréchope oike ikatuha okambia ireligión ha ijerovia, avei ohechaukávo ko'áva ha'eño háicha térã ambuekuéra ndive, opavave renondépe térã ha'eñohápe, tekombo'e, térã jeiko upéva he'i háicha rupive.

Art. 19

Maypa tapicha iderecho oguerekóvo ijidea ha iñeñandu tee, ha upéva oikuaaukávo ojejuru mboty'yre ichupe; ko deréchope oike avavépe nonnemolestáivo marandu ha opinión kuéra, ha avei oñemosarambivo ko'áva opaite hendárupi, mayma tembiporu upevarã oiva rupive.

Art. 20

Mayma yvypóra oguereko derecho ijatyvo oñondive ha ojaísovo joaju hapicha kuéra ñorairõ'yre.

Avavépe ndaikatúi ojejopy oike hagua petel asociaciónpe.

Art. 21

Mayma yvipóra oguereko derechoijávo hetã resambyhype, ha'ete voi, yro katu hemimoĩngue, h'ae oiporavo va'ekue rupive.

Mayma tapicha oguereko derecho petelichapante, ohupityvo cargo público kuéra hetãme.

Mburuvicha kuéra omanda ha oisambyhy hagua teta, tetãygua kuéra ome'eẽ ichupekuéra upe pu'aka. Ha ko tetãygua kuéra rembipota ojechauka va'erã elección ipotiva rupive, cada cierto tiempo oiko va'eráva, maymavaite ijahópem ha peteicha ivoto kuéra ovalehápe; avei avave oikuaa'yre mávarepa revota, ikatu haguaicha avave nandepopyiue jeporavo apópe.

Art. 22

Mayma yvypóra, ha'erupi sociedad pegua, oguereko derecho pe sociedad oñangarekóvo hese. Upevaã pe hetã oñeh'ã mbaite va'erã, ha tetãnguéra oñopytyvõ va'erã, recurso ha organización tetã oguerekóva rupive, maymavaite ohupity hagua hemikotevẽ económico social ha cultural, oiko hagua ichugui persona añetete.

Art. 23

Mayma yvypóra oguereko derecho omba'apóvo ojeheguiete hembiaporã, pe imba'apópe oñemongu'évo iporãve haguáicha, ha oñeñangarekóvo hese ani opyta trabajo'yre.

Mayma yvypóra oguereko derecho, mba'eveichagua jeporavo'yre, pretelchante ojepagávo ichupe, petelchaterõ hembiapo.

Mayma omba'apóva oguereko derecho oganávo hekópe porã, oikokuaa haguáicha, ha'e ha hogaygua, idignidad humana ojerure háicha. Ndohupitypáirõ ichupe oimeraéva medio pytyvõrã sociedad oguerekóvaguí.

Mayma tapicha oguereko derecho ojaísovo sindicato ha ojoajúvo hapicha mba'apohóra ndive, iñinterése kuéra odefende hagua.

Art. 24

Mayma yvypóra oguereko derecho opytu'úvo, ho'ureimivo nombaápoi jave; avei omba'apóvo omba'apo hagua ha'óra pevénate, ha ivacaciónvo oguahẽ vove jepi tiempo, ha upe aja ojepagávo ichupe.

Art. 25

Mayma yvypóra oguereko derecho oikove olgadamivo, ani hagua ichupe voi, ha hogayguápe avei, ofalta ho'uva'erã,

ipohã repyrã, inëmonderã, óga oiko hagua, ha ambue mba'e oikotevêva oikove hagua. Iderecho avei oguereko seguro oñemongui ramo guarã imba apohógui, terã katu hasy, ndovalevéi, iména mano, itujaiterei, térã ambue mba'e rupi indojevale kuaavéi ramo guarã ojehe.

Sy ha mitãre oñeñangareko va'erã iporave haguíicha. Mayma mitã, omendáva oguereko derecho sociedad oñangarekóvo hesekuéra.

Art. 26

Mayma vyypóra oguereko derecho ojehekombo'eukávo. Pejehekombo'e reínte va'erã, pe inëpyrũetépeguánte jepe. Pe tekombo'e jehai ha jeleénte jepe hagua, ha'e va'erã obligatorio. Profesión kuéra ha técnica ñeaprende, olva'erã enteroitépe ohupity haguaicha. Umi universidad rupi ojeike hagua, katupyry rehente odepende va'erã, ha mayma interesádope oñeme'êva'erã juruja.

Pe educación rembiaporã ha'eva'erã: tojapo tekove mayógui persona añetete, okakuaáva opóichavo. Omombarete va'erã derecho ha libertad ñemomba'e guasu. Oipytyvõ va'erã olhagua jekopyty, ñoaguanta kuaa, joayhu, mayma tetã ha raza terã religión oñondive. Omboguata va'erã avei umi tembiapoukapy Naciones Unidas omolva ol hagua tapiate py'aguapy.

Sy ha tuvakuéra oguereko derecho itendondévo oiporavo hagua mba'éichagua educaciónpa oñeme'êta imitãnguérape.

Art. 27

Mayma vyypóra oguereko derecho oparticipávo, avave ojopy terã ojoko'yre ichupe, incomunidad rekotee ñeñandukápe; ombovyávo ichupe umi tembiapokue porã hechapyrã; avei oparticipávo umi arandu pyahu oikévape, ha umi jeiko porãve ko'ágarupi óuvape.

Mayma vyypóra oguereko derecho oñeñangarekóvo ichupe interesse moral ha material oguerekóva rehe, ha'érupimba'epyahu terã ñe'ê yvoty, kuatia arandu térã tembiapo hecharamomby apohare.

Art. 28

Mayma vyypóra oguereko derecho ojejapóvo ichupe hetãsme ha hetãnguéra apytépe, petef jeikoha oñemo'añatehape derecho ha libertd kuéra onnemolva ko Declaraciónpe.

Art. 29

Mayma vyypóra oguereko tembiaporã comunidad ndive guarã, upépe mante ikatúgui okakuaa ha hi'aju persona haicha.

Léi mante ikatu omol linde ikatu'yva jahasa jaiporukuévo ñande libertad kuéra, ani hagua ñapyru ñande rapicha derecho ha libertad rehe; avei jaiko hagua moral ojerure háicha, orden público oipota háicha, ha petel sociedad democrática reko py'aguapy oikotevê Háicha.

Ko'ã derecho ha libertad juéra mba'eveichvérõ ndaikatúi ojeporu Naciones Unidas oipota ha opensáva cóntrape.

Art. 30

Mba'evepunto ko Declaraciónpe olva noñentende va'erãi ome'ê Estádope, petel aty térã petel tapichápe, omoñepirũ ha omboguata hagua algún tembiapo ikatúva omboyke petelva jepe umi derecho ha libertad kuéra oñemboysyva ko Declaraciónpe.